

The Scope of the Usufructuary Right Established on the Joint-Stock Company Shares Certificates

Anonim Şirket Hisse Senetleri Üzerinde Kurulan İntifa Hakkının Kapsamı

ABSTRACT

The usufructuary right, which gives beneficial owner full enjoyment, may be established on the joint-stock company share certificates. The beneficial owner has property and management rights. As property rights, the beneficial owner is entitled to benefit from share of profits and legal sums. Regarding the right to participate in the management, the beneficial owner has right to file a case against general assembly resolutions, right to attend general meetings, receive information and inspection in accordance with the right to vote. At this point, in relation to managing rights of the beneficial owner of the usufructuary right established on the share, it is contradictory in doctrine whether the owner or the beneficial owner will exercise these rights. In this study, the conflict between the owner's and beneficiary's rights will be discussed.

ÖZET

Sahibine bir şey üzerinde tam yararlanma yetkisi tanıyan intifa hakkı, anonim şirketlerde hisse senetleri üzerinde kurulabilmektedir. Anonim şirket hisseleri üzerinde intifa hakkı sahibinin malvarlığı ve yönetsel hakları bulunmaktadır. Malvarlığı hakkı olarak, intifa hakkı sahibinin paya düşen kar payı ve hukuki semerelerden yararlanabilme hakkı mevcuttur. Yönetime katılma hakkına ilişkin olarak ise, intifa hakkı sahibinin oy hakkı ve bunun uzantısı olarak genel kurul kararlarına karşı iptal davası açma hakkı, genel kurul toplantısına katılma hakkı, bilgi alma ve denetleme hakkı söz konusudur. Bu noktada, hisse senetleri üzerinde tesis edilen intifa hakkı sahibinin yönetsel hakları bakımından, yönetime malik mi yoksa intifa hakkı sahibinin mi katılacağı sorunu doktrinde tartışmalı meselelerden biri olmuştur. Bu çalışmada, intifa hakkı sahibiyile malikin çatışan hakları ele alınacaktır.

KEYWORDS: Joint-Stock Company, Usufructary Right, Scope of the Usufructary Right, Establishment of Usufructary Right, Rights of Beneficial Owner

I. INTRODUCTION

IN ACCORDENCE WITH THE LATEST ECONOMIC DEVELOPMENTS, the rights arising from joining the partnership especially from joint-stock company shares, have importance for real and legal persons' assets. The shares of joint-stock company not only gives the owner property and personal rights but also become subject to different legal transaction such as usufructary right.

The usufructary right, as right in rem, provides beneficial owner full enjoyment on the subject matter. Turkish Civil Code no. 4721 provides that the usufructary right may be established on movables, immovables and rights. The establishment of usufructary rights on the joint stock company share is stated in the related articles of Turkish Civil Code and accepted in High Court decisions.¹ A negotiable instrument such as share certificate may be the object that the usufruct rights on the joint-stock company shares to be established. It is possible to establish both statutory usufruct in accordance with Turkish Commercial Code no. 6102 and contractual usufruct in accordance with Turkish Civil Code on the joint-stock shares.

In this study, firstly the usufructary right on the share certificates will be explained in general and afterwards the scope of the right will be discussed. This matter will be handled separately as property rights and managing rights. The limitation to the rights of owner by the managing rights of the beneficiary is still a contradictory issue today. At the last section, which rights the beneficiary and the owner can use will be discussed besides the explicit provision of right to vote.

II. THE USUFRUCTARY RIGHT ESTABLISHED ON THE SHARE CERTIFICATES

A. THE USUFRUCTARY RIGHT IN GENERAL

Within the scope of property law, the usufructary right provides the widest possession of property to the beneficiary, which belongs to someone else. The full enjoy-

ANAHTAR KELİMELE: Anonim Ortaklık, İntifa Hakkı, İntifa Hakkının Kapsamı, İntifa Hakkının Kurulması, İntifa Hakkı Sahibinin Yetkileri

I. GİRİŞ

S ON YILLARDAKİ EKONOMİK GELİŞMELERLE BİRLİKTE, ortaklığa katılımdan kaynaklanan haklar, özellikle anonim ortaklık paylarından doğan haklar, gerçek ve tüzel kişilerin malvarlıklarında önem arz etmektedir. Anonim ortaklık payları, sahibine malvarlığına ilişkin ve kişisel bir takım haklar sağlamakla birlikte, intifa hakkı kurulması gibi, birçok hukuki işleme konu olabilmektedirler.

Aynı bir hak olan intifa hakkı, sahibine bir şey üzerinde tam yararlanma yetkisi sağlar. 4721 sayılı Türk Medeni Kanun'unda ("TMK") düzenlenmiş olan intifa hakkının; taşınırlar, taşınmazlar ve haklar üzerinde tesis edilebileceği belirtilmiştir. Anonim şirket hisseleri üzerinde ise intifa hakkı tesis edilebileceği gerek 4721 sayılı TMK'nın ilgili maddeleri gerekse de Yüksek Mahkeme kararları ile de sabittir.¹ Anonim şirket payları üzerinde intifa hakkı kurulan nesne, hisse senedi gibi bir kıymetli evrak olabilir. Hisse senetleri üzerinde 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda ("TTK") hüküm altına alındığı üzere kanuni intifa kurulabileceği gibi, TMK'da öngörülmuş olan akdi intifalar da kurulabilir.

Bu çalışmada, hisse senetleri üzerinde intifa hakkından genel olarak bahsettikten sonra, anonim şirketler hisse senetleri üzerinde kurulan intifa hakkının kapsamı ele alınacaktır. Bu husus malvarlığı ve yönetsel haklar açısından iki ayrı kısımda ele alınacaktır. Yönetsel hakların intifa hakkı sahibinin malikin yetkilerini sınırlandırması hususu bugün için hala tartışmalı konulardan biridir. Son bölümde, oy hakkı kullanımı için getirilen açık hüküm dışında, intifa hakkı sahibiyle malikin hangi yetkileri kullanabileceği konusu tartışılacaktır.

II. HİSSE SENETLERİ ÜZERİNDE İNTİFA HAKKI

A. GENEL OLARAK İNTİFA HAKKI

Eşya Hukuku çerçevesinde intifa hakkı sahibine, başkasına ait bir malvarlığı üzerinde en geniş şekilde yararlanma imkânı sağlayan bir irtifak hakkıdır. İntifa hakkının tanındığı mutlak yararlanma, intifa konusunun özdege-

ment arising from usufructary right includes the use of it, as long as right to obtain its products, income, without harming the eigenvalue of the usufruct. The right of usufruct is basically a property law regime (Article 794-795 of Code no. 4721). It can be established on movable, immovable, rights or property. It provides the right and power to take full advantage of the subject matter, unless otherwise provided in accordance with the provisions of the Turkish Civil Code.

The usufruct is regulated in the Turkish Civil Code in respect of joint stock companies' shares. Accordingly, the usufruct, in terms of content and scope, gives the right to benefit from economic and regular rights arising from the shares of the company during the usufruct.² The usufructary right established on the share certificates may arise from the law or contract. In the case of establishment of usufructary right over the capital share, provisions related to transfer of the main capital share shall be applied. According to the relevant provision of Turkish Commercial Code (TTK), the usufructary right is subject to the limitation, since the limitation for a joint stock company to not to acquire more than 10% of its own shares is also applicable for the usufruct (Article 379 of Turkish Commercial Code).

rine zarar vermeksizin, ürünlerini, gelirlerini elde etme hakkı olduğu kadar, onu kullanmayı da kapsar. İntifa hakkı, temelde bir eşya hukuku düzenlemesidir. (TMK 794-795) İntifa hakkı taşınırlar, taşınmazlar, haklar veya bir malvarlığı üzerinde kurulabilir. TMK hükümleri gereğince aksine düzenleme olmadıkça bu hak, sahibine konusu üzerinde tam yararlanma hak ve yetkisi sağlar.

Anonim şirket hisseleri bakımından intifa hakkı TTK'da düzenlenmiştir. Buna göre, intifa hakkı, içerik ve kapsam itibarıyla, hak sahibine intifa hakkı süresince şirket paylarından doğan ekonomik ve düzenli haklardan yararlanma hakkı verir.² Paylar üzerine kurulan intifa hakkı kanundan veya sözleşmeden kaynaklanabilir. Sermaye payı üzerinde intifa hakkı kurulmasında ise, esas sermaye payının devrine ilişkin hükümler uygulanır. TTK'ın ilgili hükmü uyarınca, bir anonim şirketi kendi hisselerinin %10'undan fazlasını iktisap edemeyeceği hususu intifa hakkı bakımından da geçerli olması nedeniyle söz konusu irtifak hakkı sınırlamaya tabiidir. (TTK 379)

Company shares that are of economic value may be subject to usufruct³ and it is not necessary that the share is attached to a bill for the usufruct to be established on the share.⁴ For instance, it is possible that the basic share may be subject to the usufruct. The beneficiary of the right of usufruct may request the transfer of the subject matter and negotiable instruments to him within three (3) months following the beginning of the usufruct. At this point, delivery is an obligation for the establishment of usufructary right on the shares.⁵ It should be noted that, in joint stock companies, it is not obligatory to attach the right to a share in order to have usufruct rights. The share itself may be the subject to usufruct.

However, it is worth mentioning that the usufruct shares and the usufructary right on the joint stock companies shares, which are frequently mistaken in practice, do not mean the same, and the usufruct shares are based on a contract between the company and the shareholder. The main difference between usufructary rights on company shares and usufruct shares is that the beneficial owner has rights such as voting, receiving information, filing a cancellation case, right to receive dividends while usufruct shareholders do not have such management rights.

Ekonomik değeri olan şirket payları intifa hakkına konu olabilir³ ve pay üzerinde intifa hakkının kurulabilmesi için payın herhangi bir senede bağlanmış olması şart değildir.⁴ Örneğin, çıplak payın da intifa hakkına konu olabilmesi mümkündür. İntifa hakkı sahibi, intifanın başlangıcını izleyen üç (3) ay içinde, hakkın konusu olan alacağın ve kıymetli evrakın kendisine devrini isteyebilir. Şu halde, hisse senedi üzerindeki intifa hakkının tesisi için teslim şarttır.⁵ Belirtilmelidir ki, anonim şirketlerde, pay üzerinde intifa hakkı kurulabilmesi için, hakkın hisse senedine bağlanması zorunlu değildir. Payın kendisi de intifa hakkının konusu olabilir.

Bununla birlikte uygulamada sıklıkla karıştırılan kavramlar olan, intifa senetleri ile anonim şirketlerin hisseleri üzerinde kurulan intifa hakkının aynı anlama gelmediğini, intifa senetlerinin şirket ile senet sahibi arasında akdedilen bir sözleşmeye dayanmakta olduğunu belirtmekte fayda görmekteyiz. Pay üzerinde intifa hakkı kavramının intifa senetleri ile asıl farkı, intifa hakkı sahibinin oy kullanma, bilgi alma, iptal davası açabilme, kâr payı alma haklarına sahip olması, intifa senedi sahiplerinin oy kullanma hakkı gibi yönetime katılmaya dair haklarının mevcut olmaması noktasında görülmek-

On the other side, the usufruct shares give the owners to purchase the bonds issued by the company as well as the rights of net profits and capital that arise after the liquidation of the company.

B. ESTABLISHMENT OF THE USUFRUCTARY RIGHTS ON THE SHARE CERTIFICATES

Establishment of the usufruct on the share certificates finalise after the usufruct is entered in the company's book of shares. Since there was no regulation related to this issue in the time of the Turkish Commercial Code no. 6762, there were opinions that the right of usufruct was a right not registered in the book of shares. Later, with the new rule added to the article 499 of the Turkish Commercial Code numbered 6102 as "the company shall record the owners of uncertificated shares and registered shares and beneficial owners with their names, surnames, titles and addresses", this debate has ended. Today, the usufruct is registered in the book of shares. The amendment is especially important in joint stock companies which have not issued share certificates. Because, in case of share certificates, these certificates are finalized by the establishment and the transfer of the rights in rem or by the transfer of possession. However, if the share certificate is not issued, these transactions are finalised when entered in the book. As a result, a protection for the third parties is being established.

In principle, the establishment of usufructary rights on joint-stock company shares is based on a statutory provision or legal process. However, in exceptional cases the usufruct on the share can also be established by a court decision.⁶ In case of the establishment of the usufruct right on the capital share, provisions regarding the transfer of the capital share are applied.

1. Establishment of the Usufruct on the Bearer Shares Certificates

Bearer share certificates must be delivered to the beneficiary whom the right will be established in favor of. Accordingly, promissory and dispositive transactions are sufficient for the usufruct rights to be established. The parties must have agreed that the delivery has been made for the purpose of the usufruct and must clarify the reason for the delivery. This condition is provided by a written contract for the transfer or by a registration for the usufruct by the owner to be effective against the third party.

tedir. İntifa senetleri ise, sahiplerine şirketin tasfiyesinden sonra ortaya çıkan net kazanç ve sermaye hakları yanında, şirket tarafından ihraç edilecek senetlerin alınmasına da hak kazandırmaktadır.

B. HİSSE SENETLERİ ÜZERİNDE İNTİFA HAKKI KURULMASI

Hisse senedi üzerine intifa hakkı tesisi intifa hakkının şirketin pay defterine işlenmesiyle gerçekleşir. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu zamanında bu konuyla ilgili bir düzenleme mevcut olmadığı için, doktrinde intifa hakkının pay defterine kaydedilmeyen bir hak olduğuna dair görüşler mevcut idi. Daha sonra 6102 sayılı TTK'nın 499. maddesine eklenen "Şirket senede bağlanmamış pay ve nama yazılı pay senedi sahipleriyle, intifa hakkı sahiplerini ad, soyad, unvan ve adresleriyle pay defterine kaydeder." hükmüyle, bu tartışma ortadan kalkmıştır. Bugün, artık intifa hakkı pay defterine kaydedilmektedir. Yapılan değişiklik özellikle pay senedi düzenlenmemiş anonim şirketlerde önem arz etmektedir. Zira pay senetlerinin mevcut olması hâlinde, bu senetler aynı hakların kurulması ve devri veya zilyetliğin devri ile gerçekleştirilmektedir. Ancak pay senedi düzenlenmemiş olması hâlinde ise bu işlemler pay defterine işlenmek suretiyle gerçekleştirilmektedir. Netice itibarıyla bu değişiklikle üçüncü kişilere karşı bir koruma tesis edilmiş olmaktadır.

Anonim şirketlerde pay üzerinde intifa hakkı tesis edilmesi, kural olarak bir kanun hükmüne ya da hukuki işleme dayanmaktadır. Bununla birlikte, istisnai durumlarda pay üzerinde intifa hakkı bir mahkeme kararı ile de kurulabilir.⁶ Sermaye payı üzerinde intifa hakkı kurulmasına, esas sermaye payının geçişine ilişkin hükümler uygulanmaktadır.

1. Hamiline Yazılı Pay Senetleri Üzerinde İntifa Hakkı Kurulması

Hamiline yazılı hisse senetlerinin, lehine intifa hakkı tanınacak kişiye teslimi gerekir. Buna göre, intifa hakkının hukuki bir işlemle kurulabilmesi için borçlanma ve tasarruf işlemleri kâfidir. Taraflar, teslimin intifa hakkı tesisi amacıyla yapıldığı konusunda anlaşmış ve teslim nedenini açıklığa kavuşturmuş olmalıdırlar. Bu şart, yazılı bir devir akdi ya da üçüncü kişilere karşı etkili olmak üzere senet üzerine malik tarafından intifa kaydı konulması ile sağlanır.

2. Establishment of the Usufruct on the Registered Shares

In order to establish the rights on the registered share, it is necessary to endorse and to write an expression relating to establishment of usufruct on it (for example, a phrase like “usufruct”).⁷ It may be endorsement in full or endorsement in blank.

Pursuant to Article 499 of the Turkish Commercial Code, the beneficiaries shall be registered in the book of shares by the board of directors. Only those who are registered in the book of shares shall be deemed to have usufruct rights.⁸ Unless the usufructary rights are proven as registered in accordance with the rules, the beneficiaries cannot be written in the book of shares.

Apart from the endorsement, a usufructary right on the registered share certificate can be established by assignment. For this purpose, a statement concerning the establishment of the usufruct shall be included in the declaration of assignment and the certificate must be delivered to the person whom the right is established in favor of. The declaration of assignment containing the usufruct can be written on the certificate or on a separate sheet from the certificate. However, in this case, registered share certificates shall be delivered to the person whom the usufruct right is established in favor of.⁹

III. THE SCOPE OF THE USUFRUCTARY RIGHTS ESTABLISHED ON THE JOINT STOCK COMPANY SHARES

The rights and powers of the beneficiary of the usufructary rights on the joint-stock company shares are divided as property rights and management rights. The legal sums, such as dividends on shares, belong to the beneficiary. In terms of the management rights of the beneficial owner established on the shares, it is the matter of dispute that whether the beneficial owner or the owner will have the rights.

The usufructary rights give the beneficial owner property and management rights. As property right, there is a right to take advantage of the property. Hence, beneficiaries benefit from share of profits and legal sums (interest and other periodic income). With respect to the right to participate in management, the right to vote and the extension thereof, the right to cancel the general assembly decisions, the right to participate in the general

2. Nama Yazılı Pay Senetleri Üzerinde İntifa Hakkı Kurulması

Nama yazılı pay senedinin üzerinde intifa hakkı tesis edilebilmesi için senedin ciro edilmiş olması ve üzerine intifa hakkı kurulmasına ilişkin bir ibarenin (Örneğin, ‘*intifa içindir*’ gibi bir ibare) yazılması gerekmektedir.⁷ Ciro, tam ciro olabileceği gibi, beyaz ciro da olabilir.

Türk Ticaret Kanunu’nun (“TTK”) 499. maddesi uyarınca, intifa hakkı sahipleri, şirket yönetim kurulu tarafından pay defterine kaydedilecektir. Sadece pay defterinde kayıtlı bulunan kimse intifa hakkı sahibi olarak kabul edilebilecektir.⁸ Payın üzerinde usulüne uygun olarak intifa hakkı kurulduğu ispat edilmediği sürece, intifa hakkı sahibi pay defterine yazılamayacaktır.

Cironun dışında, temlik işlemiyle de nama yazılı pay senedi üzerinde intifa hakkı kurulabilir. Bunun için temlik beyanında intifa hakkının kurulmasına ilişkin bir ibarenin yer alması ve senedin lehine intifa hakkı tanınmış olan kimseye teslim edilmesi gerekir. İntifa hakkını içeren devir beyanı, senet üzerine olabileceği gibi, senetten ayrı bir kâğıda da yazılabilir. Ancak bu durumda da nama yazılı pay senetlerinin lehine intifa hakkı tesis edilen kişiye teslimi şarttır.⁹

III. ANONİM ŞİRKETLER HİSSELERİ ÜZERİNDE KURULAN İNTİFA HAKKININ KAPSAMI

Anonim şirket hisseleri üzerinde intifa hakkı sahibinin hak ve yetkileri malvarlığı hakları ve yönetsel hakları olarak ikiye ayrılmaktadır. Hisse senetlerine ait kâr payı gibi hukuki semereler, intifa hakkı sahibine ait olmaktadır. Hisse senetleri üzerinde tesis edilen intifa hakkı sahibinin yönetsel hakları bakımından, yönetime malikin mi yoksa intifa hakkı sahibinin mi katılacağı sorunu meydana gelmektedir.

İntifa hakkı, sahibine malvarlığı ve yönetime katılma hakları tanır. Malvarlığı hakkı olarak yararlanma söz konusudur. Dolayısıyla hak sahibi, paya düşen kar payı ve hukuki semerelerden (faiz ve diğer periyodik gelirler) yararlanır. Yönetime katılma hakkına ilişkin olarak ise oy hakkı ve bunun uzantısı olarak genel kurul kararlarına karşı iptal davası açma hakkı, genel kurul toplantısına katılma hakkı, bilgi alma ve denetleme hakkı söz konusudur. Bununla birlikte, kanun koyucu, malikin çıkarlarını da dikkate alarak, malikin çıkarlarının korunması amacıyla teminat göstermeme ya da hukuka aykırı

assembly, the right to receive and control information. However, taking into account the interests of the owner, the legislator has also foreseen that the administration of the usufruct may be entrusted to a guardian by taking away from the beneficial owner, in the event of not showing a guarantee for the protection of the interests of the owner or continuing the unlawful use.¹⁰

A. SCOPE OF THE USUFUCTURAY RIGHTS IN TERMS OF PROPERTY RIGHTS

Shareholders who can be defined as owners of the assets in economic terms, have the right to participate in the rent allocated from the company's net profit each year, also may take the preliminary period interest determined by the Articles of Association, in exchange for the dividends for which they will be deprived during the preparation period required for company to go into action. They may also obtain material benefit from an indirect way by using their right to benefit from the facilities of the partnership given to them.

kullanıma son vermeme hallerinde, intifa konusunun yönetiminin intifa hakkı sahibinin elinden alınarak kayıma tevdi edilebileceğini de öngörmüştür.¹⁰

A. MALVARLIĞI HAKLARI AÇISINDAN İNTİFA HAKKININ KAPSAMI

Malvarlığının ekonomik anlamda malikleri olarak nitelendirilebileceğimiz pay sahipleri, bu malvarlığı hakları kapsamında, her yıl şirketin elde ettiği safi kazançtan dağıtmaya tahsis edilen kira katılma hakkına sahip oldukları gibi, şirketin faaliyete geçmesi için gerekli hazırlık döneminde yoksun kalacakları kar paylarına karşılık olmak üzere ana sözleşme ile kararlaştırılan hazırlık dönemi faizini alabilir ve ayrıca kendilerine tanınan ortaklığın tesislerinden yararlanma hakkını kullanarak dolaylı bir yoldan maddi çıkar elde edebilirler.

1. The Right to Profit Share

The right to profit share can be regarded as the most important right of the shareholder in terms of joint-stock partnership law. The right to profit share means the participation of the shareholder in the annual earnings or reserve fund allocated to the distribution according to the provisions of the articles of association and general provisions of the law. The right of usufruct, in accordance with its nature, gives right to beneficial owner to benefit from the matter of the usufruct.

2. Benefiting From Company Facilities

Although this right is not foreseen in the Turkish Commercial Code, it is a right arising from the nature of some joint stock companies and recognized by the Articles of Association. In order to promote this right, it is necessary to have facilities available for the company. For example, a joint-stock company that operates a beach, sports facility, or thermal spa may grant its shareholders priority rights to enjoy or benefit from their facilities. This right does not constitute an obligation of the company unless it is recognized by the Articles of Association.

1. Kâr Payı Hakkı

Kâr payı hakkı, anonim ortaklık hukuku bakımından pay sahibinin en önemli hakkı olarak nitelendirilebilir. Kar payı hakkı, kanun, ana sözleşme hükümleri ve genel hükümlere göre dağıtılmaya tahsis edilen yıllık kazanç veya yedek akçelere pay sahibinin katılımını ifade eder. İntifa hakkı ise niteliği gereği, bu hak sahibine ilk planda intifa konusundan yararlanma hakkı bahşeder.

2. Şirket Tesislerinden Yararlanma Hakkı

Bu hak, TTK'da öngörülmemiş olsa da, bazı anonim şirketlerin niteliğinden kaynaklanan ve esas sözleşme ile tanınan bir haktır. Bu hakkı ileri sürebilmek için şirketin kullanılmaya müsait tesislerinin bulunması gerekir. Örneğin, plaj, spor tesisi veya kaplıca işletmeciliği yapan anonim şirket kendi pay sahiplerine tesislerinden yararlanma veya yararlanmada öncelik hakkı verebilir. Bu hak, esas sözleşme ile tanınmadıkça şirketçe bir zorunluluk oluşturmaz.

3. Pre-Emption Rights on Shares

In case of a usufructary right on the share, there is a question of who will have the right in terms of pre-emption rights on shares. Since the right of usufruct gives the beneficial owner to use only the usufruct and to enjoy without touching its eigenvalue, only those things that can be described as the sums of the usufruct will belong to the beneficial owner. In this respect, since the right of pre-emption can not be regarded as the sums of the usufruct, it shall belong to the shareholder alone and not to the beneficial owner.

4. Right to Have Non-Paid Up Shares

By taking into account the legal nature of the non-paid up share certificates, these shares only belong to the owner and can only be demanded by the owner. Right to have non-paid up belongs to shareholder, since the beneficial owner only has right to benefit from legal sums when considering the general principles of the usufruct and the eigenvalue of the usufruct only belongs to the shareholder.

5. Right to Liquidation Share

Shareholders can not reclaim the capitals they gave to the company and shareholders' rights to liquidation share are reserved.¹¹ On the other hand, shareholders have ownership over the property of the joint stock company, in the economic sense. In the course of the company's activities, this right, which is intertwined with the ownership of the share, comes only when the company is liquidated. The shareholder has the right to participate in this liquidation at the rate of its share, unless otherwise agreed in the articles of association and with the condition that a positive balance remaining in the result of the liquidation of the company.

B. SCOPE OF THE USUFRUCT FOR THE RIGHT TO PARTICIPATE IN MANAGEMENT

The share representing the participation in joint stock ownership provides some management rights as well as property rights to the owner. As is known, in joint stock companies, management, representation and supervision responsibilities are carried out by company organs not by shareholders as an extension of legal entity. In this sense, usufruct gives right shareholder to participate indirectly in the administration, representation

3. Yeni Pay Almada Öncelik (Rüçhan) Hakkı

Pay üzerinde bir intifa hakkı bulunması halinde rüçhan hakkı kapsamında karşımıza hakkın kime ait olacağı problemi çıkmaktadır. İntifa hakkı, sahibine sadece intifa konusunu kullanma ve özdeğerine dokunulmaksızın yararlanma hakkı sağladığından, yalnızca intifa konusunun semeresi olarak nitelendirilebilen şeyler, hak sahibine ait olacaktır. Bu doğrultuda, rüçhan hakkı intifa konusu payın semeresi olarak nitelendirilemediğinden, intifa ile yükümlü payın bir uzantısı niteliğindeki rüçhan hakkı sahibine değil, tek başına pay sahibine ait olacaktır.

4. Ödemesiz Payları Edinme Hakkı

Ödemesiz pay senetlerinin hukuki niteliği göz önüne alındığında, bu paylar pay sahibine aittir ve sadece onun tarafından şirketten talep edilebilir. İntifa hakkına ilişkin genel ilkeler çerçevesinde intifa hakkı sahibinin sadece semerelerden yararlanma hakkı bulunduğu ve intifa konusunun özdeğeri malike ait olduğundan, paydan kaynaklanan ödemesiz pay alma hakkı da intifa hakkı sahibine değil, pay sahibine ait olacaktır.

5. Tasfiye Payı Hakkı

Pay sahipleri sermaye olarak şirkete verdiklerini geri isteyemezler ve pay sahiplerinin tasfiye payına ilişkin hakları saklıdır.¹¹ Buna karşılık, pay sahipleri, anonim şirketin malvarlığı üzerinde ekonomik anlamda mülkiyet hakkına sahiptir. Şirketin faaliyeti sürecinde, pay sahipliği ile iç içe olan bu hak, sadece şirketin tasfiye haline girmesi halinde gündeme gelmekle birlikte, pay sahibi ana sözleşmede aksi kararlaştırılmadıkça ve şirketin tasfiyesi sonucunda olumlu bir bakiye kalmak kaydıyla, bu tasfiye artığına payı oranında katılma hakkına sahiptir.

B. YÖNETİME KATILMA HAKLARI AÇISINDAN İNTİFA HAKKININ KAPSAMI

Anonim ortaklığa katılımı temsil eden pay, sahibine malvarlığı haklarının yanı sıra bazı yönetime katılma hakları da sağlar. Bilindiği gibi, anonim ortaklıklarda, yönetim, temsil ve denetim görevleri pay sahiplerince değil, tüzel kişiliğin bir uzantısı olarak şirket organları tarafından yerine getirilir. Bu anlamda intifa hakkı; oy hakkı, genel kurula katılma hakkı, bilgi alma hakkı ve iptal davası açma hakkı olarak sıralayabileceğimiz yönetime ilişkin haklar aracılığı ile pay sahibine de şirketin

and control of the company by means of management rights such as the right to vote, the right to participate in the general assembly, the right to receive information and the right to revoke. Likewise, individual rights granted to all shareholders, which can be assessed under management rights, and minority rights recognized in the minority representing a certain proportion of the main capital help shareholders to effectively participate in company management, or helps minority or individual shareholders at least to control activities of the company managed by the majority.

1. Right to Vote

Article 360 of the Turkish Commercial Code No. 6762 stipulated that the right to vote arising from a usufructary right established on the joint-stock company share, shall be exercised by the beneficial owner. It was recognized in the doctrine that the right to vote for a beneficial interest in this provision was not a mandatory rule.¹² As per Arti-

idare, temsil ve denetimine dolaylı olarak katılma olanağı sağlamaktadır. Aynı şekilde yönetime ilişkin haklar arasında değerlendirebileceğimiz bütün pay sahiplerine tanınan bireysel haklar ile ana sermayenin belirli bir oranını temsil eden azınlığa tanınan azınlık hakları da, ortakların şirket yönetimine etkin bir biçimde katılmasına veya en azından çoğunluk tarafından yönetilen şirketin faaliyetlerinin azınlık ya da münferit pay sahipleri tarafından denetlenmesine yardımcı olur.

1. Oy Hakkı

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 360. maddesinde, üzerinde intifa hakkı bulunan bir hisse senedinden doğan oy hakkının, intifa hakkı sahibi tarafından kullanılacağı belirtilmekteydi. Doktrinde bu hükmün intifa hakkı bulunan hisseye ait oy hakkının, intifa sahibi tarafından kullanılacağına dair hükmün emredici nitelikte olmadığı kabul edilmekteydi.¹² Daha sonra yürürlüğe giren 6102 sayılı TTK'nın 432. maddesi ile eski kanun

cle 432 of TTK No. 6102, which was put into effect later, it was stipulated that the right of vote on the share could be used other than beneficial owner, by adding a clause “if not otherwise agreed” to the previous provision.

Although the issue of voting rights is no longer a problem today, the issue of whether other rights such as participation in the general assembly, right to demand information, right to audit and right to revoke, which are other management rights arising from shares, will be exercised by the beneficial owner or by the owner is still controversial today.

In doctrine it is stated that in addition to participating in the general meeting based on right to vote arising from usufruct, the right to propose, the right to inspection and right to revoke is given to the beneficial owners. Also it is accepted that the right of usufruct on the share does not prevent the owner from using of these rights. On the contrary, opponents right to vote and right to revoke of

hükmüne “aksi kararlaştırılmamışsa” ibaresi eklenerek, pay üzerindeki oy hakkının intifa hakkı sahibi dışında da kullanılabileceği hüküm altına alınmıştır.

Oy hakkının kullanılması bakımından bugün için artık bir sorun olmasa da, hisse senedinden kaynaklanan diğer yönetsel haklar olan genel kurula katılma, bilgi alma, denetleme ve iptal davası gibi hakların intifa hakkı sahibi tarafından mı, yoksa malik tarafından mı kullanılacağı konusu bugün hala tartışmalıdır.

Doktrinde, intifa hakkı sahibine oy hakkına bağlı genel kurula katılmanın yanı sıra, öneride bulunma, genel kurul içinde denetleme ve iptal davası açma haklarının da tanındığı belirtilmekte ve pay üzerinde intifa hakkı bulunmasının malikin asıl cevhere ait olan bu haklarının kullanılmasına engel olmadığı kabul edilmektedir. Buna karşın, karşı görüş olarak intifa hakkı sahibine tanınmış olan oy hakkı ile iptal davası açma hakkının bir bütün teşkil ettiği ve iptal davası açma hakkının münhasıran

the beneficial owner constitutes a whole and right to revoke only can be used by the beneficial owner.¹³ Another accepted view is that even in cases where voting right is left to the owner with the contract, the beneficial owner may continue to use management rights such as joining the general assembly and filing a cancellation case.¹⁴

The power to exercise the right of vote arising from the share certificate, whether established by a usufruct, a law, or by a contract, has been given only to beneficial owner, unless otherwise agreed. However, the beneficial owner shall act with due regard to the interests of the owner when he exercises his right, otherwise will be responsible to the owner.

In the case of a usufruct right on the share certificate, the voting right shall be exercised by the beneficial owner and not with condition that the usufruct on the share is established to cover the whole share in order to use the right.

2. Right to Participate in General Assembly Meetings

Since the right of usufruct shall be exercised only at the General Assembly meeting, the right to participate in the General Assembly meetings shall also belong to the beneficial owner. It is a precondition for joint-stock companies to have the right to participate in general assembly meetings to exercise the right to file a cancellation case and access to information. Because it is the rule for using the right to file a cancellation case that to participate in the general meeting and oppose to the decision which shall be recorded to the meeting minutes. However, as explained below, the right to receive information is not only a right that is used outside the gen-

intifa hakkı sahibi tarafından kullanılabileceğini belirtmektedir.¹³ Kabul edilen bir diğer görüş ise, sözleşme ile oy hakkının payın malikine bırakıldığı durumlarda dahi, intifa hakkı sahibinin genel kurula katılma ve iptal davası açma gibi yönetsel haklarını kullanmaya devam edebileceğidir.¹⁴

Bir pay senedi üzerinde intifa hakkı, ister kanun, ister sözleşme yolu ile kurulmuş olsun, senetten doğan oy hakkını kullanma yetkisi aksi kararlaştırılmadıkça yalnızca intifa hakkı sahibine bırakılmıştır. Ancak, intifa hakkı sahibi, bu hakkını kullanırken, malikin çıkarlarını hakkaniyete uygun bir biçimde göz önünde bulundurarak hareket etmelidir. Aksi halde malike karşı sorumluluğu söz konusudur.

Pay senedi üzerinde intifa hakkı kurulmuş olması durumunda, oy hakkı intifa senedi sahibi tarafından kullanılacak olup, hakkın kullanılabilmesi için intifa hakkının payın tamamını kapsayacak şekilde kurulmuş olması koşulu aranmamaktadır.

2. Genel Kurul Toplantılarına Katılma Hakkı

İntifa hakkı sahibi oy hakkını ancak genel kurul toplantısında kullanabileceğine göre, genel kurul toplantılarına katılma hakkı da intifa hakkı sahibine aittir. Anonim şirketlerde genel kurul toplantılarına katılma hakkı, aynı zamanda iptal davası açma ve bilgi alma haklarının kullanılabilmesi için bir ön şarttır. Çünkü iptal davası açma hakkının kullanılabilmesi için, kural öncelikle toplantıya katılıp karara muhalefet gösterip, bu muhalefetin toplantı tutanağına geçirilmesi zorunludur. Bununla birlikte, aşağıda açıkladığımız üzere, bilgi alma hakkı da sadece genel kurul dışında kullanılan bir hak olmayıp, genel kurul toplantılarında “soru sormak”

FOOTNOTE

¹ The 12th Civil Chamber of the Court of Appeal, file no. 2013/36079 and decisions no. 2014/2087 of 28.01.2014

² Hasan Pulaşlı, Bağlı Nama Yazılı Pay Senetleri, Ankara, 1992, sf. 171'den naklen Zühtü Aytac, Sermaye Piyasası Hukuku ve Hisse Senetleri (Sermaye Piyasası), Ankara, 1988, p. 121;

³ Kendigelen Abuzer, Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı (Pay Üzerinde İntifa Hakkı), İstanbul, 1994, p. 2

⁴ Kendigelen, Pay Üzerinde İntifa Hakkı, p. 4

⁵ Ar. Gör. Arzu Oğuz, Pay Senetleri Üzerinde İntifa Hakkı Kurulması ve İntifa Hakkının Kapsamı, AÜHF Roma Hukuku Anabilim Dalı, Ankara Barosu Dergisi 1991/1, p. 24

Dr. Bülent Köprülü Dr. Selim Kaneti, Sınırlı Aynı Haklar, İstanbul, 1972, 116 ve devamı

⁷ Kendigelen, Pay Üzerinde İntifa Hakkı, p. 91

⁸ Reha Poroy, Ünal Tekinalp, Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku (Ortaklıklar Hukuku), İstanbul, 2009, p. 616

⁹ Prof. Dr. Hasan Pulaşlı, 6102 sayılı Türk Ticaret

Kanunu'na göre Şirketler Hukuku Serhi, Ankara, 2011, p. 1570

¹⁰ 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu md. 810

¹¹ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 480

¹² Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, p.579

¹³ Ömer Teoman, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin

Oy Hakkından Yoksunluğu Konusundaki Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi, Ankara, 1978, p.49 ve devamı

¹⁴ Kendigelen, Pay Üzerinde İntifa Hakkı, p.320

¹⁵ Aytac, Sermaye Piyasası, p. 124

eral assembly but is also considered within the scope of this right to “ask a question” and “request clarification” at general assembly meetings. As a shareholder has the right to file a cancellation case and to receive information and to inspect, it is obligatory that he / she is given right to participate in the general assembly meetings in order to exercise these rights effectively.

3. Right to Receive Information

The beneficial owner has the right to receive information as a natural extension of the right to vote in order to fulfill the obligation “to act fairly” in Article 432 of the Turkish Commercial Code. It is also claimed that even though the right to receive information is recognized to beneficial owner, it must also be recognized to the owner.¹⁵

4. Right to File a Cancellation Case

As stated in Article 446 of the Turkish Commercial Code, the right to file a cancellation case is only recognized to the owners. They can file a lawsuit against the decisions of the General Assembly which are contrary to the provisions of the law or the articles of associations and particularly against the good faith. Pursuant to the same article, within three (3) months from the date of the general meeting’s decision, the beneficiary may file a cancellation case in the commercial court of the place where the head office is located. It is a natural result of the right to vote. If it is accepted that the beneficial owner who has right to vote does not have right to file a cancellation case, that would restrict the basic shareholder rights that the beneficial owner is using. This acceptance is contrary to the structure of the joint stock company.

ve “gerekli açıklamayı istemek” de bu hak kapsamında değerlendirilmektedir. Pay sahibi, iptal davası açma ile bilgi alma ve denetleme haklarına sahip olduğundan, bu haklarını etkin bir biçimde kullanabilmesi için kendisine genel kurul toplantılarına katılma hakkının tanınması zorunludur.

3. Bilgi Alma Hakkı

İntifa hakkı sahibinin, TTK’nın 432. maddesindeki “hakkaniyete uygun hareket etme” yükümünü yerine getirilebilmesi için oy hakkının doğal bir uzantısı olarak bilgi alma hakkı vardır. Ayrıca bilgi almak hakkı intifa sahibine tanınmış olsa bile bu hakkın pay sahibine de tanınması gerektiği iddia edilmektedir.¹⁵

4. İptal Davası Açma Hakkı

TTK’nın 446. maddesinde belirtildiği üzere, iptal davası açma hakkı sadece maliklere tanınmamıştır. İntifa hakkı sahibi kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine dava açabilmektedir. Aynı madde uyarınca, intifa hakkı sahibi genel kurul kararı tarihinden itibaren üç (3) ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilecektir. Bu oy hakkının doğal bir sonucudur. Oy hakkına sahip olan lehine intifa hakkı tesis edilen kimsenin iptal davası açma hakkının bulunmadığının kabulü halinde, pay sahibinin haklarını kullanan intifa hakkı sahibinin temel paydaşlık hakları kısıtlanmış olacaktır. Bu kabul, anonim şirketin yapısını aykırılık teşkil etmektedir.

DİPNOT

¹ Yargıtay 12. H.D. T.28.01.2014, E.2013/36079, K.2014/2087

² Hasan Pulaşlı, Bağlı Nama Yazılı Pay Senetleri, Ankara, 1992, sf. 171’den naklen Zühtü Aytac, Sermaye Piyasası Hukuku ve Hisse Senetleri (Sermaye Piyasası), Ankara, 1988, sf. 121;

³ Kendigelen Abuzer, Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı (Pay Üzerinde İntifa Hakkı), İstanbul, 1994, sf. 2

⁴ Kendigelen, Pay Üzerinde İntifa Hakkı, sf. 4

⁵ Ar. Gör. Arzu Oğuz, Pay Senetleri Üzerinde İntifa Hakkı Kurulması ve İntifa Hakkının Kapsamı, AÜHF Roma Hukuku Anabilim Dalı, Ankara Barosu Dergisi 1991/1, sf. 24

⁶ Dr. Bülent Köprülü Dr. Selim Kaneti, Sınırlı Ayni Haklar, İstanbul, 1972, 116 ve devamı

⁷ Kendigelen, Pay Üzerinde İntifa Hakkı, sf. 91

⁸ Reha Poroy, Ünal Tekinalp, Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku (Ortaklıklar Hukuku), İstanbul, 2009, sf. 616

⁹ Prof. Dr. Hasan Pulaşlı, 6102 sayılı Türk Ticaret

Kanunu’na göre Şirketler Hukuku Şerhi, Ankara, 2011, sf. 1570

¹⁰ 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu md. 810

¹¹ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 480

¹² Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, sf.579

¹³ Ömer Teoman, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin

Oy. Hakkından Yoksunluğu Konusundaki Yargıtay

Kararlarının Değerlendirilmesi, Ankara, 1978,

s.49 ve devamı

¹⁴ Kendigelen, Pay Üzerinde İntifa Hakkı, sf.320

¹⁵ Aytac, Sermaye Piyasası, sf. 124

IV. CONCLUSION

As there is no clear provision in the legislation, the powers of the beneficial owner are still being discussed today. In this study, the rights and power of the beneficial owner of the usufructary rights established on the shares of the joint stock companies are emphasized. In determining the scope of the usufruct which is established on the shares in the joint-stock companies constituting the subject of the examination, the general provisions concerning the joint-stock companies are important as well as the general provisions drawing the limits of the usufruct. In this context, the subjects such as the rights and responsibilities arising from usufructary right on shares are determined according to the Law on Joint Stock Companies. Apart from that, the general provisions related to the usufructary right are used to solve the special problems that may arise in that context.

In joint-stock companies, the beneficial owner shall not damage the substance of the usufructary rights when s/he uses the rights and power. This obligation belongs to the beneficial owner. In particular, s/he should act as a “good manager” when s/he fulfills his management right and responsibility. In addition, the beneficial owner shall make necessary repairs and renewals for the preservation and ordinary maintenance of the subject matter. If the owner refrains from doing the necessary work, the beneficiary can make them on behalf of the owner. ■

IV. SONUÇ

Mevzuatta açık hüküm bulunmaması dolayısıyla intifa hakkı sahibinin yetkileri bugün için hala tartışılmaktadır. Bu çalışmada, anonim şirket hisse senetleri üzerinde intifa hakkının kuruluşu ile intifa hakkı sahibinin hak ve yetkileri üzerinde durulmuştur. İnceleme konusunu oluşturan anonim şirketlerdeki paylar üzerinde tesis edilen intifa hakkının kapsamının belirlenmesinde, intifa hakkının sınırlarını çizen genel hükümlerle birlikte anonim şirketlere ilişkin genel düzenlemeler de önem taşımaktadır. Bu kapsamda intifa konusu payın sağladığı haklar ve borçlar gibi konular Anonim Şirketler Hukuku'na göre belirlenmekte, bunun dışında ortaya çıkabilecek özel nitelikteki sorunların çözümünde intifa hakkına ilişkin genel hükümlerden faydalanılmaktadır. Anonim şirketlerde intifa hakkı sahibi, sahip olduğu hak ve yetkileri kullanırken, intifa konusunun özüne zarar vermemeye özen göstermelidir. Bu özen, bir yükümlülük olarak hak sahibine aittir. Özellikle yönetim hakkını ve ödevini yerine getirirken “iyi bir yönetici gibi” davranmalıdır. Ayrıca intifa hakkı sahibi, hakkın konusu olan malın muhafazası ve olağan bakımı için gerekli onarım ve yenilemeleri yapmak, malikin gereken işleri yaptırmaktan kaçınması halinde intifa hakkı sahibi, malik hesabına yapabilmektedir. ■

BIBLIOGRAPHY KAYNAKÇA

- Hasan Pulaşlı**, Bağlı Nama Yazılı Pay Senetleri, Dayınlarlı Yayıncılık, Ankara, 1992
- Zühtü Aytac**, Sermaye Piyasası Hukuku ve Hisse Senetleri, Ankara, 1988
- Abuzer Kendigelen**, Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı, İstanbul, 1994
- Ar. Gör. Arzu Oğuz**, Pay Senetleri Üzerinde İntifa Hakkı Kurulması ve İntifa Hakkının Kapsamı, AÜHF Roma Hukuku Anabilim Dalı, Ankara Barosu Dergisi 1991
- Dr. Bülent Köprülü Dr. Selim Kaneti**, Sınırlı Aynı Haklar, İstanbul, 1972
- Reha Poroy, Ünal Tekinalp, Ersin Çamoğlu**, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009
- Prof. Dr. Hasan Pulaşlı**, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre Şirketler Hukuku Serhi, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011
- Ömer Teoman**, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy. Hakkından Yoksunluğu Konusundaki Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi, Ankara, 1978

- Hasan Pulaşlı**, Bağlı Nama Yazılı Pay Senetleri, Dayınlarlı Yayıncılık, Ankara, 1992
- Zühtü Aytac**, Sermaye Piyasası Hukuku ve Hisse Senetleri, Ankara, 1988
- Abuzer Kendigelen**, Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı, İstanbul, 1994
- Ar. Gör. Arzu Oğuz**, Pay Senetleri Üzerinde İntifa Hakkı Kurulması ve İntifa Hakkının Kapsamı, AÜHF Roma Hukuku Anabilim Dalı, Ankara Barosu Dergisi 1991
- Dr. Bülent Köprülü Dr. Selim Kaneti**, Sınırlı Aynı Haklar, İstanbul, 1972
- Reha Poroy, Ünal Tekinalp, Ersin Çamoğlu**, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009
- Prof. Dr. Hasan Pulaşlı**, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre Şirketler Hukuku Serhi, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011
- Ömer Teoman**, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy. Hakkından Yoksunluğu Konusundaki Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi, Ankara, 1978